

Meie: 20.11.2017 nr 1-5/2186

Eesti Keskkonnaühenduste Koja pöördumine taastuvenergia direktiivi (RED II) ning kliima- ja energiavaldkonna juhtimisraamistiku määruse (Governance) eelnõude osas

Lp Kaja Kallas,

Euroopa Parlamendi menetluses on praegu kaks olulist eelnõu, mis tulevad peatselt arutusele ITRE komitees:

- 1) ELi Nõukogu seisukoht ELi taastuvenergia direktiivi ümbersõnastamiseks (RED II, 2016/0382) (hääletamine ITRE komitees 28. novembril);
- 2) kliima- ja energiavaldkonna juhtimisraamistiku määruse eelnõu (Governance) (hääletamine ITRE komitees 7. detsembril).

Nende eelnõude sisu määrab ära, kas Euroopa Liit suudab täita Pariisi leppe eesmärke ning oma lubadusi.

Eesti Keskkonnaühenduste Koda on seisukohal, et praegusel kujul tooksid plaanitud taastuvenergeetika direktiivi ning juhtimisraamistiku eelnõud kaasa pigem kasvuhoonegaaside (KHG) emissioonide suurenemise, mitte vähenemise. See tähendaks tõsist ohtu mitte ainult madala süsinikusaldusega majandusele üleminekule, vaid kogu ELi mainele kliimamuutusega tegelemisel.

ITRE komiteel on suur mõju Euroopa Parlamendi seisukohale direktiivide teemal. Nii sõltub Teie ja Teie kolleegide hääletusest, kas EL suudab liikuda puhtama ja tõhusama energiasüsteemi poole.

Alljärgnevalt esitame oma argumendid.

Taastuenergia direktiiv

Kliimamuutusega võitlemise edukuse määrab ära kaks suurt küsimust: fossiilkütustest loobumine ning metsades süsiniku sidumise suurendamine. Julgustame Teid seda eelnõude koostamist eest vedades silmas pidama.

Fossiilkütustest loobumine eeldab häid alternatiivseid lahendusi ning selgeid mehhanisme nende soodustamiseks.

Leiame, et direktiivis võetavad **taastuenergia eesmärgid aastaks 2030 peaksid olema senisest ambitsioonikamad** – seni välja käidud 27% asemel vähemalt 45%. Väiksema ambitsioonikuse korral ei ole Pariisi leppe eesmärk – hoida kliima soojenemine tuntavalt alla 2 C° – kuidagi saavutatav. Euroopa Komisjoni eelnõus pakutud taastuenergia eesmärk 27% põhineb aegunud ja ülehinnatud taastuenergia kulude analüüsil. Sellise eesmärgi saavutamine ei nõuaks olulisi lisapingutusi, arvestades taastuenergia senist kasutuskõverat, vastupidi – see vähendaks nii liikmesriikide kui ka investorite motivatsiooni ja aeglustaks senist arengut.

ELi liikmesriikidele tuleks seada siduvad taastuenergia eesmärgid (art 3). See on parim tõestatud viis, kuidas tagada, et liikmesriigid saavutavad kollektiivselt ELi taastuenergia eesmärgid, anda investoritele kindlust ning tagada taastuenergia ühtlane kasutamine ELis.

Oluline on teadvustada **tavakodanike ning väikeettevõtete rolli** taastuenergia kasutamisel (art 2, 4, 21 ja 22) – tavakodanikele tuleks võimaldada taastuenergia tootmine kodus, osana energiaühistust või väikeettevõttes, ning tagada neile selle eest õiglase hinna maksmine. Toetada tuleks väikesemahuliste kätiste ning innovatiivsete projektide arendamist.

Lõpetada tuleb fossiilkütuste subsideerimine. Avalik raha peab teenima avalikke hüvesid, mitte täitma saastavate ja ressursimahukate suurettevõtete taskuid.

Seejuures tuleb ka taastuenergia kasutamisel jälgida, et toetataks üksnes keskkonnasõbralikku, jätkusuutlikku ning madala süsinikusisaldusega bioenergiat.

Metsa põletatava biomassina kasutamise osas tähendaksid Komisjoni ettepanekud emissioonide olulist suurenemist võrreldes praeguse olukorraga. Komisjoni ettepanek ei peata puutüvede põletamist energia saamiseks – see tooks lähikümnenditel kaasa emissioonide suurenemise ning oleks kliimamuutusega võitlemise eesmärgile täiesti vastupidine suund, hoolimata sellest, kuidas metsi majandatakse või kui palju suureneb metsades süsiniku sidumine. See järeldus on kooskõlas [Euroopa Liidu teadlaste akadeemiate nõukogu arvamuse](#) ning hiljutise [avaliku kirjaga 190 akadeemikult](#)). Riski suurendab veelgi uute taastuenergia eesmärkide seadmine soojatootmise sektorile ilma tõhusate meetmeteta, mis välistaksid puutüvede kasutamise energia- ja soojatootmiseks.

Põllukultuuridest biokütuste tootmise osas on oluline, et ei lubataks laiendada keskkonnavaenulike biokütuste, näiteks teraviljast toodetud etanooli või biodiisli, või palmiõlist ja rapsiseemnest toodetud biodiisli kasutamist. ELis põllukultuuridest toodetud biokütuste kasutamise osas on kaasnud suurenenud emissioonid võrreldes fossiilkütustega, kuna see tähendab ülejäänud maailmas põllumajandusmaa laienemist ja metsa vähenemist. Ka see oleks selgelt vastuolus kliimamuutusega võitlemise põhieesmärgiga.

Mõlemal juhul – nii metsa biomassina kui ka põllukultuuridest toodetud biokütuste kasutamisel – on ELi poliitikal olnud tõsised kahjulikud tagajärjed ka laiemalt – nii

looduslikule mitmekesisusele kui ka kohalikele kogukondadele, kelle maakasutusõigusi on ignoreeritud ning tervist kahjustatud.

Seetõttu palume teil lähtuda eelnõu sisu üle hääletamisel järgmistest lähtekohtadest:

- 1) puutüvede põletamine tuleks taastuenergia stiimulite hulgast välja jätta;
- 2) mitte toetada põllukultuuridest biokütuse tootmist ning tagada, et põllukultuuridest biokütuste tootmise toetamine, sh toidu-, sööda-, energia- jm kultuuridest, lõpetataks nii kiiresti kui võimalik;
- 3) mitte seada taastuenergia eesmärki transpordisektorile, kuna see viiks põllukultuuridest toodetud biokütuste suurema kasutamiseni, ning tagada, et igasugune segamiskohustus stimuleeriks vaid tõeliselt säästlikku ja madala süsinikusisaldusega lahendusi.

Usume, et need sammud on miinimum, mis tagaks, et bioenergia kasutamine ELis loob tõelise eelise fossiilkütuste ees, arvestades mõju kliimamuutusele.

Kliima- ja energiavaldkonna juhtimisraamistik (Governance)

Toetame eelnõu üldist eesmärki integreerida kliimat ja energeetikat puudutavad kavad (National Energy and Climate Plans, NECP) ja siduda aruandlus ühe kavaga.

Kliima- ja energiavaldkonna juhtimisraamistiku määrus annab võimaluse ühtlustada kliima- ja energiapoliitikat, suurendada investorite usaldust ning aidata Euroopa Liidul täita Pariisi leppe raames võetud rahvusvahelisi kohustusi.

Selle saavutamiseks on vajalik, et määrus sisaldaks järgmist:

Toetame välja pakutud nõuet, et liikmesriigid järgiksid perioodil 2021–2030 taastuenergia ning energiatõhususe osas **lineaarseid trajektoore**. See võimaldab jälgida liikmesriikide ühist edenemist neil teemadel, ning tagada, et kui ELi üldiste eesmärkide saavutamine satub ohtu, saab rakendada parandusmeetmeid.

Euroopa Kontrollikoda on hiljutises ülevaates jõudnud järeldusele, et ühtlase ja selge kliima ja energeetika juhtimissüsteemi puudumine on üheks peamiseks väljakutseks, mis võib takistada Euroopa Liidul oma kliimateemaliste kohustuste täitmist. Vaja on lühiajalised kavad (NECP) ning **pikaajalised strateegiad** (*long-term strategies*, määruse eelnõu art 14) paremini omavahel ära siduda. Soovitame tungivalt toetada kasvuhoonegaaside emissioonide vähendamiseks ambitsioonikat pikaajalist eesmärki ning 100% taastuenergia kasutamist hiljemalt aastaks 2050. Samuti tuleks tagada, et nii lühiajaliste (NECP) kui ka pikaajaliste kavade koostamiseks oleks kokku lepitud kindlas kohustuslikus vormis (*template*). Üksnes sel viisil on võimalik tagada, et liikmesriikide plaanid on võrreldavad ning nende progress jälgitav – mis on ühtlasi vajalik investoritele kindluse andmiseks.

Oluline on jälgida, et **NECP koostamine oleks avatud ja läbipaistev** ning et:

- enne selle vastuvõtmist konsulteeritaks nii avalikkuse, naaberriikide kui ka Euroopa Komisjoniga;

- määruhes kehtestataks selge tähtaeg Komisjoniga kava eelnõu osas konsulteerimiseks;
- Komisjoni seisukohti tuleks liikmesriigil võimalikult palju arvestada;
- avalikkusega konsulteerimise sätted peavad olema selged ning võimaldama liikmesriigi avalikkusel sisuliselt ja tõhusalt kava koostamises osaleda.

Samuti toetame seisukohta, et iga liikmesriigi kava peab sisaldama **siduvaid taastuenergia eesmärke ja konkreetset tegevuskava**, vastasel korral ei ole selge, kuidas saab tagatud ELi üldine taastuenergia eesmärk aastaks 2030.

Eesti Keskkonnaühenduste Koda on seisukohal, et Komisjoni eelnõus pakutud eesmärgid on liiga väheambitsioonikad, et Pariisi leppe eesmärke täita. On ülimalt oluline, et kliima- ja energiavaldkonna juhtimisraamistiku määruhes sisaldaks **ülevaatamissätteid** (*review clauses*), et määruhest oleks võimalik kohendada UNFCCC raames kokku lepitud muudatuste kohaselt.

Lugupidamisega

Vivika Veski
Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator

/allkirjastatud digitaalselt/

Eesti Keskkonnaühenduste Koja liikmed on Eestimaa Looduse Fond, Eesti Ornitoloogiaühing, Eesti Roheline Liikumine, Balti Keskkonnafoorum, Eesti Üliõpilaste Keskkonnakaitse Ühing "Sorex", Läänerannik, Nõmme Tee Selts, Säätva Eesti Instituut, Pärändkooshuste Kaitse Ühing, Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering, Keskkonnaõiguse Keskus.